

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Cooperativa de venda ambulant: que la manta sigui taula

Pàg. 10

Pablo Caballero,
secretari general
de la FUCVAM.

Pàg. 13

Coopera!,
competir és un luxe que
només es pot permetre l'1%.

Pàg. 16

Opinió,
sostenir la
participació.

Pàg. 18

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenió de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

"... Incerteses, dubtes, problemes...?"

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmic, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS
AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1º 1º · 08010 BARCELONA · Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gijg@gonzalezauditors.com

www.cronda.coop

1 de cada 4 catalans i catalanes de més de 16 anys treballa, compra o participa en una cooperativa

Al Col·lectiu Ronda apostem perquè el centre de l'economia siguem les persones

Al servei de les cooperatives i l'economia social

Assessorament, gestió i suport a l'administració d'empreses cooperatives, fundacions i organitzacions sense ànim de lucre en l'àmbit laboral, comptable, fiscal, econòmic i de consultoria especialitzada

ASSESSORAMENT JURÍDIC COMPROMÈS

Col·lectiu Ronda

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca i Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna,
Enric Dalmau, Agnès Giner, M. Lluïsa
Navarro, Xavi Palos, Montse Pallarès,
Jordi París, Joseba Polanco, Esteve
Puigferrat, Olga Ruiz i Quim Sicília.

*Els autors són responsables dels
articles signats. Ni la direcció de la
revista ni els editors comparteixen per
força les opinions que puguin reflectir
els textos aquí inscrits*

Foto portada: DIOM

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80

ISSN 1133-8415.

**Aquesta revista ha estat impresa en
paper ecològic.**

 **Generalitat
de Catalunya**

Sumari

04

TORNAVEU

Josep Maria Masramon Falgueras,
ramader, alcalde de Sant Boi de Lluçanès.

05

EDITORIAL

06

NOTICIARI. *Agnès Giner.*

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

La propietat i el seu ús.
*Confederació de Cooperatives de
Catalunya.*

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Cooperativa de venda ambulant.
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA.

Pablo Caballero,
secretari general de la FUCVAM.
Pep Valenzuela.

16

COOPERA, MUSICALMENT!

Coopera!
Xavi Rubio.

19

OPINIÓ

Sostenir la participació.
Jordi Garcia.

21

CUINA AMB CALMA

Postres d'hivern
Mireia Ribas.

22

RESSENYA

Fam de pa i de terra.
La col·lectivització agrària
a Catalunya.
Josep M. Pons-Altés.

25

SALUT COOPERATIVA

La fidelitat en crisi.
Anna Delatte.

26

BIBLIOTECA

Donació de llibres.
Retalls.
Elisenda Dunyó.

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Josep Maria Masramon Falgueras

(Sant Boi de Lluçanès, 1946), ramader, alcalde de Sant Boi de Lluçanès, conseller de Camins i Món rural del Consell Comarcal d'Osona i soci de diverses cooperatives agràries.

Un dels punts positius del cooperativisme és que representa una bona solució en moments complicats per poder tirar endavant projectes que d'altra manera serien inviables. Faig referència a alguna de les cooperatives agràries.

El que no em convenç del cooperativisme és el fet que moltes vegades neixen cooperatives i quan han crescut obliden l'essència i passen a ser una empresa tradicional.

Des de sempre he sentit a parlar de cooperatives i cooperativisme, ja que en el món agrari i ramader ha estat essencial per ajudar en un sector en tendència a la regressió. El cooperativisme ha jugat un paper important per ajudar a frenar-la.

Feliç 2017!

Aquest any 2017 el comencem amb la il·lusió d'assolir nous objectius i nous reptes, però també amb la satisfacció d'haver vist realitzades algunes de les fites marcades durant l'any que deixem enrere.

Són propòsits del nou any aconseguir ser el portaveu del cooperativisme i l'economia social i solidària (ESS) a casa nostra; consolidar la nostra defensa i compromís en la defensa del medi ambient i el patrimoni natural, i aprofundir en la nostra tasca de promoció i difusió del cooperativisme, creant nous vincles i ajudant a conformar el mapa de l'ESS al país.

L'any 2016 ha estat l'any de la celebració dels 40 anys de la Fundació Roca Galès. Hem aprofitat l'avinentsa per canviar la revista, el disseny i també el gramatge i també hem optat perquè el manipulats i l'enviament els facin empreses més d'acord amb el nostre ideari. Agraïm a tothom l'esforç i la participació als diferents esdeveniments que s'han dut a terme durant el 2016.

FOTOGRAFIA DE L'EDITORIAL: Alberta. Canadà. Daveblog007

TORNA LA FIRA DE CONSUM RESPONSABLE (ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA) DE BARCELONA

Un Nadal més, la plaça de Catalunya es converteix en l'escenari de la Fira de Consum Responsable (Economia Social i Solidària), que se celebra del 17 de desembre al 4 de gener.

La segona edició d'aquesta fira, que organitza el Comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària i Consum de l'Ajuntament de Barcelona, torna a presentar els productes, els serveis i les activitats d'empreses i entitats que promouen un model de consum responsable i de proximitat. Les cooperatives col·laboradores de la Fundació Roca Galès com Cos, Quèviure i La Ciutat Invisible hi són presents.

La fira disposa d'un espai a l'interior de la plaça, anomenat la *Tribuna de les persones*, on es fan activitats, al matí i a la tarda, fins al 31 de desembre. També hi ha 44 estands ocupats per una seixantena de projectes i entitats que hi participen en dos torns: del 17 al 24 de desembre i del 27 de desembre al 4 de gener. La fira roman tancada els dies 25 i 26 de desembre i l'1 de gener.

L'oferta dels estands inclou bona part dels àmbits de l'economia social i solidària: alimentació, roba, cultura i coneixement, restauració, formació, comunicació i informació crítica, oci, lleure i turisme responsable, finances i assegurances ètiques i cooperatives, salut i cures, energia i telefonia responsable, i altres serveis com els que ofereixen fundacions i empreses d'inserció sociolaboral.

Podeu trobar totes les activitats a:

<http://lameva.barcelona.cat/ca/nadal>

LES COOPERATIVES, PATRIMONI IMMATERIAL DE LA UNESCO

Les cooperatives, concretament la seva idea i la pràctica dels interessos comuns, han estat incloses a la Llista del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat de la UNESCO, en una decisió adoptada pel seu Comitè Intergovernamental el passat 2 de desembre, a la ciutat d'Addis Abeba a Etiòpia.

La UNESCO reconeix d'aquesta manera l'aportació mundial i transformadora del moviment cooperatiu en el seu conjunt i descriu a les cooperatives com entitats que «permeten la construcció de comunitats a través d'interessos i valors compartits, creant solucions innovadores als problemes socials, generant ocupació i ajudant a les persones a construir projectes».

La representació alemanya a la UNESCO va presentar la candidatura defensant «la idea i la pràctica de mancomunar interessos col·lectius en cooperatives» amb l'objectiu que fos declarat Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat.

La candidatura es basa en el fet que: «Una cooperativa és una associació de voluntaris que subministra serveis d'índole econòmica, social o cultural als seus membres amb vista a millorar-ne el nivell de vida, resoldre problemes comuns i propiciar canvis positius. Basades en el principi de subsidiarietat que posa la responsabilitat personal per sobre de l'acció de l'Estat, les cooperatives construeixen comunitat gràcies als interessos i valors compartits pels seus membres, generant solucions innovadores a problemes molt diversos de la societat: des de la creació de llocs de treball al suport a persones grans, la revitalització urbana o l'execució de projectes d'energies renovables».

Segons dades recopilades per la Confederació Internacional de Cooperatives de Treball, CICOPA, l'ocupació cooperativa arriba a 250 milions de persones al món, sense tenir en compte l'ocupació indirecta. Als països membres del G-20, l'ocupació cooperativa representa gairebé el 12% del total de la població ocupada.

NEIX EL GERMINADOR SOCIAL, EL CONCURS PER A NOUS AGENTS LOCALS PER A LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA

El concurs impulsat per les cooperatives Som Energia i Coop57 pretén estimular la creació de nous projectes que generin models innovadors d'iniciatives socials, energia renovable i eficiència energètica.

Poden participar al concurs Germinador Social totes les iniciatives que contribueixin a la democratització de l'energia renovable, apoderament de les persones usuàries i/o contribueixin a l'eficiència energètica i, en definitiva, es constitueixin en nous agents per a la transició energètica.

Obert a iniciatives dins el territori espanyol, cal que siguin de recent

creació (màxim tres anys d'edat) i aquelles existents que iniciïn una nova línia d'activitat dins de l'organització, així com de qualsevol forma legal d'economia social i solidària i obert als grups locals, seccions territorials, socis de les cooperatives i a qualsevol iniciativa del territori espanyol.

Som Energia destinarà un import total de 25.000 euros a distribuir entre els projectes seleccionats, i la Fundació Coop57 bonificarà una part dels costos financers d'un possible préstec a els projectes seleccionats. A més, es rebrà un assessorament tècnic, jurídic i administratiu en la implementació del

projecte subjecte a la disponibilitat de l'equip tècnic de Som.

La inscripció i la presentació de la documentació requerida s'ha de fer als formularis disposats per a tal efecte a la pàgina web: **www.germinadorsocial.com**. Teniu temps fins al 15 de febrer de 2017.

Més info: **info@germinadorsocial.com**

PRESENTACIONS DE LA GUIA TÈCNICA PER A L'ELABORACIÓ DEL BALANÇ SOCIAL

El dilluns 19 de desembre es va presentar, a la seu del Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya, la *Guia tècnica per l'elaboració del balanç social*, a càrrec de Ruben Suriñach, coordinador del Projecte de balanç social de la Xarxa d'Economia Solidària (XES), i Ramon

Bastida, membre del Patronat de la Fundació Roca Galès i de la Comissió de Comptabilitat de Cooperatives ACCID i professor de la UPF-Barcelona School of Management. L'acte va ser presentat per Xavier Palos, president de la Fundació Roca Galès, i Daniel Faura, president del Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya.

Durant l'acte es va presentar el balanç social com a eina de reforç i construcció de mercat social, un instrument de diferenciació que aporta visibilitat i transparència, una eina d'autodiagnòstic i millora interna, per enfortir l'univers ampli d'economia social. Se'n va analitzar el funcionament, que bàsicament es resumeix en dos blocs: autodiagnòstic i avaluació externa.

La propera presentació tindrà lloc el 17 de gener a les 18h a la Sala del Grup Ecos (Casp, 43, baixos, de Barcelona).

La *Guia tècnica d'elaboració del balanç social* té un enfocament imminentment pràctic per a l'elaboració del balanç social, i ha estat elaborada tenint en compte l'eina informàtica del balanç social de la XES. D'aquesta manera les organitzacions interessades a elaborar el balanç social trobaran les indicacions necessàries per poder utilitzar aquesta eina, totalment gratuïta i oberta a tot tipus d'organitzacions.

Més info: **www.xes.cat**

PREMIEM ELS TREBALLS DE FINAL DE GRAU SOBRE COOPERATIVISME

La Fundació Roca Galès torna a obrir els terminis de presentació de candidatures per premiar els millors Treball de Final de Grau (TFG) sobre cooperativisme de la Facultat de Dret i Economia de la Universitat de Lleida i de la Càtedra URV d'Emprenedoria i de Creació d'Empreses CÀTEDRA de la Universitat Rovira i Virgili.

Els treballs, que han d'estar referits al món cooperatiu, preferentment basats en una cas real, i sempre supervisats per un docent o tutor de la facultat pertinent, també han d'haver assolit com a mínim una nota de 7,5.

Aquests premis s'impulsen des del curs acadèmic 2014-15 i tenen com a objectiu generar l'elaboració d'aquest tipus de treballs sobre aspectes relacionats amb el cooperativisme, alhora que aprofiten els treballs de bona qualitat confeccionats pels alumnes de la diferents facultats. La dotació econòmica és de 500 euros.

Els terminis de presentació per aquest curs acadèmic 2016-17 són el **15 de setembre de 2017** per als treballs de final de grau de la Facultat de Dret i Economia de la Universitat de Lleida i el **30 de novembre de 2017** per als de la Càtedra URV d'Emprenedoria i de Creació d'Empreses CÀTEDRA de la Universitat Rovira i Virgili.

Trobareu les bases de la convocatòria i requisits a l'apartat «Premis» del web www.rocagales.cat.

Seguir la informació a Twitter amb l'etiqueta: #TFGCOOP

LA XARXA D'ECONOMIA SOLIDÀRIA SEGUEIX CREIXENT

El bon moment de la Xarxa d'Economia Solidària va quedar palès en l'Assemblea General Extraordinària celebrada el passat 21 de desembre a la tarda a la seu de la CONFAVC de Barcelona, amb una setantena d'entitats sòcies representades.

La ratificació de les 42 noves entitats sòcies aquest any 2016 evidencia aquest creixement i també la seva diversitat: des de les energies renovables de Suno, espais comunitaris com l'Ateneu Harmonia i La Bòbila, cooperatives amb solera com el GES o FGC advocats, reivindicatives com l'Assemblea d'Aturats del Baix Penedès i Torredembarra o la cooperativa Sambucus, Alencop o El Timbal. En total 314 sòcies compromeses amb la transformació social.

Dels punts tractats en l'assemblea destaquen: l'anàlisi del mapa d'aliances de la XES, clau per implementar les línies estratègiques que vol impulsar la xarxa, i la renovació de dos càrrecs de la junta directiva.

Més info: www.xes.cat

LA PROPIETAT I EL SEU ÚS

**Confederació de
Cooperatives de Catalunya**
@cooperativesCAT

Els últims anys estem veient el sorgiment de noves maneres d'accedir al consum de béns i serveis, els quals tradicionalment només es podien usar si n'érem propietaris. Aquesta situació, que es comença a estendre entre els hàbits diaris de les persones físiques, fa anys que ja passava a l'àmbit de les persones jurídiques, les empreses; aquestes, moltes vegades s'agrupaven en cooperatives per formar centrals de compra o per utilitzar conjuntament algunes inversions.

Avui, compartir l'habitatge per a les vacances, però també per viure; compartir el vehicle; accedir a l'ús de l'energia renovable, entre d'altres, comença a ser més freqüent i veiem empreses que ens ofereixen aquestes possibilitats. Aquestes empreses, sovint, han sigut propietat d'innovadors tecnològics que, des dels seus coneixements, han vist l'oportunitat, però sovint aquestes innovadors s'han venut l'empresa a grups inversors molt forts, que gestionen fons d'inversió formats pels estalvis de la gent, els quals veuen l'oportunitat d'obtenir nivells de rendibilitat adequats, a més d'assolir un control sobre béns que en moltes ocasions són determinants per a la qualitat de vida de les persones.

Des del món cooperatiu considerem que estem davant un repte; hem d'impulsar la creació de cooperatives de persones que volen tenir el control de les seves vides, tant en relació amb el treball com

amb el consum. Per tant, poder mantenir la llibertat d'accés, especialment pel que fa a determinats béns i serveis, suposarà que part dels estalvis, en comptes de posar-los en mans d'entitats financeres que gestionin aquests fons que fèiem referència, haurem de posar-los en entitats cooperatives per enfortir-les, tant a les creades com a les que s'estan creant per impulsar l'accés d'aquests béns i serveis, des de la vessant del treball i des del consum.

Amb tot i això, no n'hi ha prou amb la creació de les cooperatives. Estem vivint un moment de canvi molt profund i no més tindrem la capacitat per mantenir les regnes del nostre futur en la mesura que fem de la participació, en la gestió i en la presa de decisions, una realitat per-

manent. A més, hem de remarcar que aquesta participació només donarà els fruits que perseguim si aprofundim en la democràcia i en la intercooperació.

La gestió democràtica, en la propietat i en la gestió, serà l'element radical per a la presa de decisions en col·lectius. Habitualment, aquests solen ser nombrosos i estan formats per persones que utilitzen conjuntament béns o serveis, que anteriorment estaven acostumades a fer-ho individualment des de la seva propietat privada. I la intercooperació perquè és l'eina fonamental per a la creació de xarxes, que des d'un àmbit local fins a un àmbit, fins i tot, internacional, ha de ser capaç de donar resposta a les necessitats actuals de desenvolupament de les persones i de les societats on viuen.

Cooperativa de venda ambulant: inclusió social, cohesió i desenvolupament comunitari

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

L'Ajuntament de Barcelona, entitats i persones de la comunitat senegalesa i del cooperativisme i l'economia social, han creat una cooperativa de venda ambulant i comerç (Diom – força interior o coratge), eina també de desenvolupament comunitari i de cohesió social. Altres experiències al món i la de la cooperativa Alencoop ja mostren resultats.

Reunió de membres de la cooperativa de venda ambulant i comerç Diom.

Passejant amb una amiga per Dakar, capital del Senegal, una sorpresa: «ah! Mira, Baye, ja sé perquè a Barcelona hi ha molts venedors senegalesos, igual que aquí», explica Ababakar Thiakh, més conegut com a Baye, membre de l'equip tècnic del projecte de cooperativa de venda i comerç a la ciutat comtal. L'escena és habitual, igual o molt semblant a nombroses ciutats del món, un aspecte més de la globalització segregadora i creadora de desigualtat. A Barcelona, amb la crisi, el fenomen esdevingué, a més, la possibilitat de sobreviure per a molta gent que perdia la feina o els papers, i ja no els podia aconseguir més.

Amb una dimensió i perfils variats i polèmics, la qüestió ha estat sotmesa a estudi rigorós per part de l'Ajuntament, impulsor del projecte, entre altres raons perquè «sabem que ni la repressió policial ni les multes resolen els problemes». Així mateix, hi ha un precedent d'èxit, la cooperativa Alencoop, de recollida de ferralla i reciclatge.

P. V.

Xavier Gallofré i Baye, membres de l'equip de Diom.

També s'han estudiat i tingut en compte una sèrie d'experiències internacionals, a Canadà, Sud-àfrica, Brasil i altres llocs. Tot i així, «la idea és realment molt innovadora», declara Xavier Gallofré, tècnic també, format en relacions laborals i amb llarga trajectòria al món del cooperativisme, «iniciativa de l'Ajuntament, tot i que hi havia condicions que l'afavorien: bàsicament, un col·lectiu i comunitat ben organitzada i amb pràctiques culturals molt coherents amb els valors cooperatius». Aquesta idea innovadora, subratlla Baye s'emmarca en el que es coneix com a Sistema Integral Cooperatiu d'Intervenció Socioeconòmica (SICISE).

Tot plegat marca «una inflexió, un plantejament diferent, mirant de dignificar l'activitat de venda d'altra manera», explica Baye tot citant una dita de Xavier: «agafar la manta del terra i que esdevingui taula, per dignificar aquesta feina, i amb ella la vida de la gent». Persones, recorda, que han vingut a un

lloc diferent i tenen necessitats bàsiques que avui només poden resoldre així o en altres activitats, però «volen viure de la venda al carrer».

“**«Una proposta innovadora, un plantejament diferent: dignificar l'activitat, aixecar la manta del terra, que esdevingui taula»**

Durant el primer semestre del 2016, per iniciativa i amb finançament municipal, es creà un grup d'estudi i treball amb gent coneixedora de la realitat social i del cooperativisme per elaborar un disseny i

proposta de solució cooperativa a la venda ambulant a la ciutat.

Durant el segon semestre, s'ha fet la convocatòria a entitats i persones per definir un primer grup de 15 persones, grup promotor i futures sòcies de la cooperativa, «però tenint molt clar el caràcter comunitari del projecte», detalla en Xavier, «perquè el projecte té com a objectiu la construcció d'un instrument per a la comunitat, no només per a les persones promotores en particular».

En aquest temps, simultàniament, s'ha elaborat el pla d'empresa i s'ha vist tot allò necessari per assolir els objectius, des del punt de vista organitzatiu, material i de persones. Per tant, un pla d'empresa viable que encara, de fet, està acabant-se en els detalls.

A dia d'avui, està quasi tot a punt per començar la tercera fase, durant el primer semestre del 2017, que és la de posada en marxa del projecte, inici del treball i activitats de venda i comerç.

Emfatitzant en l'aspecte innovador del projecte, Xavier interpel·la: «Haurien pogut muntar una empresa d'inserció clàssica, però es va considerar més just i millor solució a mitjà i llarg termini fer de manera que la comunitat sigui protagonista i responsable del projecte. O sigui, no fer per a ells, sinó amb ells, apoderament de la comunitat que crea el seu propi instrument».

Les persones del grup promotor, d'altra banda, són subjectes actius, que volent tenir protagonisme a la societat d'acollida, i de fet participen a diverses entitats: l'Associació Catalana de Residents Senegalesos, el Sindicat de Venedors Ambulants, Nou Barris Acull, SOS Racisme, Fundació Ires, Bayt al-Thaqafa, Ibn Batuta i altres.

Alhora, al projecte hi ha una taula d'entitats de la comunitat que es reuneix cada dos mesos, és informada sobre l'evolució i serveix de fòrum. Després, hi ha també la participació d'un conjunt d'entitats interessades i que hi participen en diferents graus, entre les quals, amb una implicació especial, el Casal de Barri del Besòs, el col·lectiu Ronda i el grup ECOS (les 3 en són seus de treball), així com les cooperatives IACTA i Gedi i l'Associació Procoop, que coordina el projecte.

En aquest context, les persones del grup promotor són molt conscients del compromís col·lectiu. Al temps que el grup és representatiu de la diversitat existent entre venedors i venedores ambulants: des de qui té estudis universitaris a qui necessita alfabetització bàsica. Explica Baye que aquesta opció pot fer més difícil començar, però és l'única forma de fer una experiència de més abast, amb continuïtat i que es pugui replicar.

Podria esdevenir, per exemple, model també per a altra gent amb dificultats econòmiques en la societat d'acollida, «en són prou conscients que aquesta és la seva contribució a la cohesió social d'aquí», apunta Xavier.

Després de sis mesos preparant el pla de negoci, ara miren totes les

La feina concreta a Diom srerà la venda i comerç en espais amb parada.

possibilitats de la feina, amb una perspectiva que contempli la possibilitat d'entrada i sortida de més gent, «en definitiva, això ha de funcionar com un ascensor social, per obrir nous horitzons».

“

«Venda en espais dintre la legalitat, llocs de treball, pagament d'impostos i canvi en els articles: d'economia social, comerç just»

D'entrada, la feina concreta serà la venda i comerç en espais amb parades. Per tant, dintre la legalitat, llocs de treball, pagament d'impostos i canvi en els articles: d'economia social, comerç just, producte procedents d'Àfrica i altres llocs, una gama més elevada en general. L'altra activitat bàsica serà donar servei a persones regularitzades però que tenen dificultats en accedir a llocs de venda a les fires i mercats ambulants existents. «Nosaltres el

que proposem és que allà on siguem implantem un programa comunitari», afirma en Xavier, «fer que vingui la gent a conèixer, això és bo per a nosaltres i per tots els venedors que hi ha allà».

Altra focus d'atenció és la formació en llengües, així com sobre cooperativisme, alhora que la relació amb totes les entitats de la ciutat. «La gent ha vingut a participar en el desenvolupament del lloc d'acollida», explica Baye, «i ajudaria molt a la cohesió social, perquè donaria eines per poder participar i treballar en la societat d'acollida, també a gent d'altres comunitats, permetent al temps compartir la riquesa social, cultural i personal de la qual en són portadores les persones novingudes».

Pel que fa a la, potser, part més delicada de la seva activitat, la relació amb el comerç, Xavier considera que la participació als mercats de barris i districtes pot ser beneficiosa en general. Els problemes amb la venda de productes il·legals i el pagament d'impostos, com s'ha dit, també quedaria resolt. És clar que aquesta cooperativa no donarà solució als quasi 400 maners que es calcula hi ha a la ciutat, però també amb aquests s'estableix una relació que permet compartir i dialogar sobre la situació i problemes, apunta.

M.P.

L'èxit, una organització conscient que lluita per millors condicions de vida per a la gent

P. V.

Pablo Caballero, secretari general de la
**FUCVAM (Federació Uruguaiana de Cooperatives d'Habitatge
per Ajuda Mútua)**

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Carlos Caballero, treballador en jardineria, nasqué en una cooperativa d'habitatge on viu encara. És secretari general de la Federació Uruguaiana de Cooperatives d'Habitatge per Ajuda Mútua (FUCVAM), una entitat que agrupa 609 cooperatives, 408 de construïdes, més de 80 en construcció i 114 en tràmit, més de 22.000 nuclis, 2% de la població total del país.

A la Fira d'Economia Solidària hem trobat Pablo Caballero, actual secretari general de la Federació Uruguiana de Cooperatives d'Habitatge per Ajuda Mútua (FUCVAM), que compleix 46 anys aquest 2016, reuneix 609 cooperatives, 22.000 nuclis de convivència (2% de la població total del país) i és el segon moviment social més important al país, després dels sindicats obrers. Jardiner en exercici, nasqué i viu en una cooperativa: «vaig beure el cooperativisme des de la infància, és una forma de vida per a mi, la meua vida».

Dades impressionants les de la FUCVAM, podries fer una mica d'història?

En un intent d'oferir solucions en la profunda crisi econòmica del país des de final dels anys cinquanta, el 1966 el govern va donar suport a un pla pilot de cooperatives d'habitatge amb recursos del Banc Interamericà de Desenvolupament (BID). L'experiència fou bona i el govern, pressionat, per altre cantó, per la indústria de la construcció, impulsà una llei dintre la qual els parlamentaris d'esquerres i la pressió social aconseguiren incloure un famós capítol X, que legalitzà les cooperatives d'habitatge de propietat col·lectiva i ajuda mútua. Així neix, el 1968, el model cooperatiu d'habitatge d'interès social. El 1970 naixia la Federació, amb 9 cooperatives.

Què vol dir concretament aquest capítol X?

La crisi posterior al gran creixement econòmic durant les guerres mundials i de Corea deixà la majoria de la població sense accés a crèdits. Amb la Llei, l'Estat atorga crèdits socials per a construcció d'habitatges pel 85% del valor, mentre que el 15% restant l'ha de posar el beneficiari. Aquest pot optar per pagar a partir d'un estalvi, donant vida a les cooperatives d'estalvi previ, o amb treball, a les cooperatives d'ajuda mútua. Els treballadors com que no tenen accés al crèdit ni tampoc capacitat d'estalvi s'aboken a les segones. La llei creà també dues formes de propietat de l'habitatge: individual i col·lectiva. En aquesta segona, la propietat és de la cooperativa i cada soci fa un contracte d'ús i habitació que li dóna la seguretat mentre és soci de la cooperativa.

D'on venia aquesta proposta i consciència cooperativista?

L'emigració d'uropeus havia portat molts sindicalistes i activistes al país que s'organitzaren de seguida. Durant les dècades de creixement es formà un moviment sindical molt fort i amb consciència. A final dels 50 i primers 60, això impulsa una forta mobilització per treball i salari i habitatge, els governs troben una pressió social molt forta.

La llei del 68 no és un pacte, sinó fruit de la pressió popular. D'altra banda, la Llei tota sola no resolía els problemes, el moviment la va prendre i utilitzar com una eina per transformar la realitat, abans els parlamentaris progressistes també van saber aprofitar el moment i posar el capítol en el lloc indicat. Establí el model cooperatiu, crea una forma de finançament estatal i l'assistència tècnica per a la construcció, al temps que

“**La Llei tota sola no resolía els problemes, el moviment la va prendre i utilitzar com una eina per transformar la realitat**”

crea la cartera de terres a escala nacional. Aquests són els quatre pilars que queden implantats per llei.

D'on surten les terres?

En la crisi, molts bancs havien fet fallida i l'Estat es va cobrar part de les garanties amb terrenys que donaren lloc a la primera cartera de terres, els primers terrenys que es van atorgar a les cooperatives. En

aquests moments és inevitable comparar amb l'Estat espanyol, amb l'esclat de la bombolla immobiliària, però tot indica que aquí el govern hauria fet el contrari.

Hi ha hagut canvis en aquestes dècades?

El model es manté, i la forma de més èxit és la que permet als treballadors aportar el seu treball com a contrapartida, o sigui l'ajuda mútua i la propietat col·lectiva. Això és molt important, perquè potser amb el temps s'ha convertit en una qüestió ideològica, en contraposició a la propietat individual del sistema capitalista, però això s'ha fet amb el temps, una massa crítica que va arribar a aquesta conclusió. Al principi la propietat col·lectiva era una forma de salvaguardar l'habitatge. Amb un préstec individual, si no pots pagar és més fàcil treure-te'n, però si som molts el govern no pot; a més, hi ha la solidaritat i ajuda mútua amb la gent en dificultat.

Com funciona el moviment?

La FUCVAM té 4 principis bàsics: autogestió, democràcia directa i participació horitzontal; ajuda mútua, en l'assemblea i també en hores de treball; i propietat col·lectiva. Funciona com un gremi o sindicat, amb independència polític-partidària, i la decisió del gremi obliga la teua cooperativa. La propietat és de cada cooperativa, com entitats jurídiques autònomes que en ús d'aquesta autonomia decideixen afiliar-se a un gremi per defensar els seus interessos.

La cooperativa es forma amb la gent que vol construir, la llei marca un mínim de 10 socis i un màxim de 50, però la característica és que tothom viu a la cooperativa, no pot ser diferent el nombre de cases i socis, que són persones que viuran soles, amb parella o com vulguin; generalment, persones d'una mateixa empresa o sindicat. La cooperativa aconsegueix el terreny, dissenya amb els tècnics el projecte, sol·licita el préstec, el gestiona, contracta personal especialitzat, fa les compres i supervisa, i treballa com a peó de la construcció, és autoconstrucció una part, el 15%.

Com que les cooperatives generalment s'han construït a les perifèries es van haver d'espavilar per fer el propi centre de salut, l'espai bressol, biblioteca i centre esportiu, tot col·lectiu també i, fins

Pablo Caballero a la Fira d'Economia Solidària (FESC) d'enguany.

i tot, obert al veïnat no cooperativista. Això va fer que FUCVAM guanyés molt reconeixement social, es va crear una relació molt forta entre les cooperatives i els barris.

Així, la FUCVAM és un important subjecte al país?

Sí, és una potència social gran. Després de les centrals sindicals, amb les quals hi ha estreta relació. A l'Uruguai la unitat d'acció és sagrada pel camp popular; si vols desaparèixer del mapa només has de proposar dividir. Segurament, és també l'organització més gran d'Amèrica Llatina en habitatge i el reconeixement de l'ONU, amb el premi mundial de l'Habitat el 2012, s'està convertint en referència mundial.

Ara estem en un procés nou d'unitat social i popular. Vam proposar a principis d'any la creació d'un àmbit de coordinació política amb la Federació d'Estudiants, l'organització de Jubilats i Pensionistes i amb la Centra de Treballadors, s'anomena la Intersocial. És on nosaltres tractem de lluitar de forma conjunta per una vida digna: millors condicions de treball i salari; jubilació digna, millors condicions per sanitat i educació.

Aquesta agenda l'estem impulsant des de la Intersocial, que va néixer el febrer d'aquest any en un acte públic que donà inici al debat i l'estructuració. Tots els in-

“**La propietat col·lectiva esdevingué una qüestió ideològica, però al principi era una forma de salvaguardar l'habitatge**”

tegrants de la Intersocial participem en totes les mobilitzacions de la resta dels integrants, llavors ja no es pot dir que una mobilització és només d'una de les entitats, sinó que és mobilització i expressió del poble organitzat; un àmbit que creixerà; ara només fa els primers passos.

En la mesura que Amèrica Llatina viu un procés de restauració de la dreta, les organitzacions populars i socials hem trobat fonamental la unitat d'acció al carrer per defensar les conquestes dels darrers anys.

En resum, puc dir que la FUCVAM avui té la dimensió que té no és només per ser moviment per l'habitatge, per la quantitat o qualitat de les cases construïdes, sinó perquè ha aconseguit crear una organització social conscient que lluita per millors condicions de vida per a la gent. Aquesta és la definició que m'agrada. I ens anima i enorgulleix, al temps, veure que aquest model ha sigut pres per pobladors de 14 països d'Amèrica Llatina i el Carib, que intenten replicar-lo a la seva manera. Treballem ara també perquè l'acció que hem fet a escala nacional puguem compartir-la a escala internacional, intercanviant amb els companys, també a Europa, on amb altres condicions el fons de l'assumpte, els problemes i les relacions socials, continua essent el mateix.

ARXIU

Xavier Rubio Cano

@xavier_rubio

Coopera!

COMPETIR ÉS UN LUXE QUE NOMÉS ES POT PERMETRE L'1 %

Segons Carl Sagan «hem esbrinat que vivim en un planeta insignificant, d'una trista estrella perduda, a una galàxia posada en una cantonada oblidada d'un univers, i en aquest hi ha moltes més galàxies que persones». Seguint Sagan, «som pols d'estrelles que pensa sobre les estrelles. Som el mitjà pel qual el Cosmos es coneixi ell mateix» i «en un lloc quelcom increïble està esperant ésser descobert». Això és la MÚSICA!¹

Benvolgudes persones lectores, amb aquest article comença una col·laboració on intentaré relacionar una de les arts humanes més transformadores, la música, amb l'economia solidària i el cooperativisme, la més transformadora de les economies si hi incloem les economies feministes, ecologistes, comunitàries i pel procomú.

La música transforma les persones, els seus sentiments, les seves actituds i aptituds. T'enlaira, t'enfonsa, et sosté... Enamora, desenamora, apassiona, desapassiona, excita, desexcita... Doncs bé, també pot ser instrument de difusió, visibilització, explicació i sensibilització sobre l'economia solidària i el cooperativisme. Recollirem les paraules publica-

des al blog Pam a Pam : «Des d'aquestes pàgines i lletres, aquesta modesta cronista, vol fer una crida al sector cultural de la XES (XAREC, Koiton Club, entre d'altres), juntament amb altres espais i xarxes de base, per tal que programin sessions terapèutiques, on les persones i projectes d'ESS puguin treure l'artista que porten a dins. I mitjançant la música, i articulant un relat i un discurs divertit, empàtic, lúdic i intens, permeti estendre la comprensió de l'ESS per part de la major part de la ciutadania (el 99% que ha de cooperar, davant l'1%, competidor). Es necessiten més cançons com *Coopera* d'Orxata, i més *All Star Karaoke* abans de la FESC 2017. A cantar i a ballar, amb-des de-per l'ESS!»

I per començar no cal complicar-nos massa i anar-nos-en gaire lluny. Cerqueu al vostre navegador d'Internet: *Mapa Sonoro 36 Orxata Sound System*, i comenceu el video pel minut 1 i 48 segons! Fins al minut 3 i 6 segons (però seguiu mirant-vos tot el programa *Mapa Sonoro 36* dedicat a Orxata.

Segons la Viquipèdia, «Orxata Sound System» (sovint escrit simplement Orxata, en homenatge a la beguda homònima)

és un col·lectiu musical valencià nascut el 2003 que mescla diferents estils de música electrònica com el *drum and bass*, l'*electro*, el *dub* o el *ragga* amb el cant d'estil i la música tradicional valenciana. Les lletres tenen un fort component de crítica social i un cert component escèptic: a més d'utilitzar el valencià com a llengua d'expressió, el grup aposta per formes lliures i horitzontals de distribució i creació, i fa ús de les llicències de *Creative Commons*, publica el seu treball en xarxes d'intercanvi p2p i promou l'edició de les lletres de les seues cançons amb una pàgina *wiki* al seu web.» Al seu perfil de Facebook, s'acomiadaren el 29 de setembre de 2014 amb el missatge següent: «Comencem la hibernació, però no ens n'anem, seguirem als vostres cors i als vostres fetges. Moltes, moltes gràcies per tot el que ens heu donat estos 11 anys, sou lo millor que ens ha passat amb la roba posà. Ens veiem a la rave! #RaveMundial-Indefinida.»

Com molt bé escrivia en Jordi Bianciotto (*El poder de l'Orxata*) «Molta mala bava, a bona part de la nova música valenciana; força més que a Catalunya, sí, i podem intuir-ne alguns motius. I és gratificant l'excitació que transmeten grups

com Orxata Sound System, amb qui faig ara un punt i a part per l'originalitat del que fan; una barreja descarada d'electrònica *poligonaire* (reivindiquen el caràcter avantguardista de la "ruta del *bakalao*"), *hip-hop*, cant tradicional valencià (han col·laborat amb l'atòmic Pep Gimeno *Botifarra*) i ritmes llatins com la *cúmbia*. Tot plegat amb una forta personalitat i cançons poderoses, amb textos on juguen amb l'impacte fonètic d'un valencià assalvatjat, tribal i farcit de diàlegs polítics i sexuals a dues veus, les de Jordi Palau i la colombiana Diana de la Torre.»

El 24 de gener de 2013, en plena gira de presentació del disc 3.0 responien a *Levante*:

«És Orxata Sound System una cooperativa musical?

L'esperit del cooperativisme és el que més ens representa, en el sentit *hip-hop* del verb representar. És un moviment d'amor a la humanitat que et dóna les armes per poder pensar en el futur de forma positiva i constructiva. Cada vegada més gent comença a entendre el treball des d'aquesta lògica.

Concebeu la música sense compromís?

La música, com tot l'art, és política. Tant pel que es diu o es fa com pel que no es diu o no es fa. Tots ens comprometem amb alguna cosa o amb algú. Sigui de forma més conscient o menys.»

També parlaven de cooperativisme a l'entrevista a Vilaweb TV: «Orxata Sound System en versió 3.0» que trobareu al web de Vilaweb TV (www.vilaweb.tv).

Però allò millor és la música (que trobareu a <https://orxata.bandcamp.com/track/coopera>) i la lletra:

COOPERA (Orxata, 3.0 2012):

És la força de les coses, és la força del treball
és la força de les coses, és la força del treball
és la força del treball de les mútues i les granges
dels tallers i els forns de pa, dels tallers i els forns de pa
Una economia fora del circuit del capital
una economia fora del circuit del capital
del circuit del capital és on es materialitza
democràcia radical, democràcia radical
Competir és un luxe que només pot permetre's l'1% Coopera!

I gaudim del nostre temps, compartint tots un espai
i gaudim del nostre temps, compartint tots un espai
compartint tots un espai, reinventem-nos el consum
sa, millor i més barat; sa, millor i més barat
Reviscola l'esperança, refundem la dignitat
reviscola l'esperança, refundem la dignitat
refundem la dignitat, ateneus, cooperatives
pobles autogestionats, pobles autogestionats,

Competir és un luxe que només pot permetre's l'1% Coopera!

Reapropriem-nos de la vida al treball cooperatiu
reapropriem-nos de la vida al treball cooperatiu
al treball cooperatiu en salut i en energia
i a un ensenyament actiu, a un ensenyament actiu
Estenent el suport mutu, un ariet col·lectiu
estenent el suport mutu, un ariet col·lectiu
un ariet col·lectiu, premi del poble *p'al* poble
un cavall de troia-alfil, un cavall de troia-alfil

Competir és un luxe que només pot permetre's l'1% Coopera!

El 13 de novembre de 2013, a El Diagonal Periódico, vaig publicar «COOPERA sound system: la banda sonora de las alternativas!» Fou la primera vegada que vaig utilitzar la cançó *Coopera* per explicar l'economia solidària. Durant 3 anys l'he «recitat, rapejat, cantat» fins i tot a la Fira Barcelona, al Biz Barcelona ...

Així, al blog *Idearia*, vaig narrar, mitjançant cada estrofa i la tornada, la llavors recent II Fira d'Economia Solidària de Catalunya de la XES, celebrada a la fàbrica Fabra i Coats els dies 26 i 27 d'octubre de 2013. Llavors vaig cloure amb quelcom que avui és totalment vigent: «Competir és un luxe que només es pot permetre l'1%. Coopera!» En això estem, en aquest article, en aquest blog, en les entitats que participem de l'economia social, solidària i cooperativa, construint alternatives a les formes dominants competitives de producció, distribució i consum; i ho fem amb un altre model i valors: cooperar.»

La mateixa Fira FESC de la XES, en la seva quarta edició (la de 2015) va utilitzar la frase «Reapropriem-nos de la vida» com a lema, que va estar present arreu. Podeu veure l'espot promocional de la IV FESC al web www.firaesc.org/edicio-2015, on sona tota la penúltima estrofa i la tornada.

Acabo amb la recomanació que si teniu ocasió, no us perdeu la versió més cumbiera i jazzista de Coopera, que Orxata Sound System 3.0 van interpretar al costat de VLC Elektrik Jazz Collective al Mey Chen de Benimaclet. La trobareu cercant al vostre navegador d'Internet els noms dels dos grups.

- 1: La música de *Cosmos*, banda sonora composta per Vangelis per a la sèrie de Carl Sagan.
- 2: «Festival» FESC 2016 All Star Karaoke al blog de: www.pamapam.org
- 3: Coopera! La banda sonora de les economies <https://youtu.be/UvcerJ18Aps>

SOSTENIR LA PART

Jordi Garcia Jané
@adeucapitalisme

Treballa en una cooperativa i, a més, sóc soci d'unes quantes cooperatives de consum i de crèdit. A la cooperativa de treball participo activament en les decisions, com la resta de companyes i companys. No podia ser d'altra manera.

Ara bé, la meua implicació en les altres cooperatives, en aquests moments, és nul·la o gairebé, tret d'una on aboco més esforços. La majoria d'aquestes entitats em convoquen a les assemblees i altres actes i jo els ho agraeixo moltíssim, però no hi acostumo a anar perquè em coincideix amb altres activitats i reunions. En canvi, n'hi ha alguna que ni em convoca i això sí que em sap greu i penso entre mi com pot dir-se aleshores cooperativa...

Defenso la democràcia participativa i, per tant, radicalitzar la democràcia transferint poder de decisió a la ciutadania en tots els àmbits de la vida social. Ara bé, també penso que la participació de les persones té límits. Participar bé (no escalfar cadires) demana força

temps: temps per informar-se, temps per deliberar i decidir amb els altres, temps per executar allò que hem decidit, i temps per avaluar i millorar el procés i els resultats de la nostra decisió.

Amb la seva ironia habitual, Oscar Wilde va dir una vegada que el socialisme estava molt bé però tenia una pega, i era que demanava massa reunions. Sempre se li podrà argüir que, en la societat per la qual lluitem, com que haurem redistribuït la riquesa i els treballs (productiu i reproductiu) i viurem de manera més frugal, tindrem més temps. D'acord, però no ens enganyem: fins i tot així el grau d'implicació participativa de cadascú hauria de ser limitat per ser sostenible, ni que fos perquè el dia té vint-i-quatre hores, per salut

mental i... per gaudir de la vida, que per això també volem fer la revolució. O no?

Intueixo que el desllorigador d'aquesta paradoxa sense participació intensa no hi ha democràcia ni nova societat, però alhora les persones no podem participar en moltes coses a la vegada es mig resol promovent-la contínuament i facilitant-la amb suport tècnic i recursos, donant valor al dret de participar, obligant les organitzacions perquè practiquin la transparència més absoluta i confiant que els compromisos de cadascun de nosaltres es distribueixen de manera diversa i en conjunt permeten que totes les iniciatives socialment interessants assoleixin prou massa crítica participativa per tirar endavant.

Fira Agroecològica
del Vallès a Sabadell
el novembre de
2016.

Infografia: aigua.coop

Vull dir: la participació és sobretot acció i, per això, cal una massa crítica de persones que hi participin efectivament; però tenir dret a participar, encara que l'exerceixis poc o no l'arribis a exercir mai, també és un valor en si. Si, a més, l'organització incentiva expressament el seu exercici, hi posa mitjans i tothom pot accedir quan vulgui a la informació, sembla que es reuneixen prou mecanismes perquè es mantingui el sentit del projecte i per tal que, si no es mantingués, detectar-ho i involucrar-se per intentar redreçar-la.

Precisament, la participació conjunta de les persones usuàries i de les persones treballadores en les entitats de l'economia social i solidària que presten serveis constitueix un repte estratègic. La seva realització les enfortiria internament i les faria més democràtiques, milloraria els productes i serveis que ofereixen, i

les situaria plenament dintre de l'àmbit de l'esfera pública (no estatal) i del procomú. És probable també que així s'esvaïssin molts dubtes raonables, i voldria pensar també que alguns prejudicis, sobre la remunicipalització mitjançant entitats d'economia solidària sense ànim de lucre com una opció interessant per tornar a controlar socialment serveis públics externalitzats, juntament amb la remunicipalització per gestió directa, sent cada opció més o menys indicada segons el tipus de servei i el context concret en què s'ha d'aplicar.

En la participació dels usuaris en el govern d'entitats complexes (més enllà del grup de consum agroecològic del barri), tenim a casa nostra alguns bons exemples. Dos d'ells proveeixen béns bàsics com l'aigua i la llum i actuen com un servei públic. Em refereixo, respectivament, a les cooperatives de consum Comunitat Minera Olesana, d'Olesa de Montserrat, i a la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric, de Camprodon, coneguda per tot el poble com la «Cooperativa de la llum». En una escala més gran, Fiare, Coop57 i Som Energia són també bons exemples.

Vull acabar aquest comentari referint-me a Som Energia, una experiència molt esperançadora perquè fins ara almenys, en aquests sis anys, ha caminat sobre dues cames, la pròpiament empresarial (generar i comercialitzar

energia renovable) i la de moviment social (sensibilitzar i pressionar per un nou model energètic sostenible, democràtic, equitatiu i de generació distribuïda). Sens dubte, és fent anar totes dues cames com ha pogut córrer tant: avui té més de 27.000 persones sòcies i una colla de grups locals i seccions territorials que, molt important, van sorgir de manera espontània. Crear-ne de nous, enxarxar-los, dotar-los d'autonomia i de recursos són mesures clau per contrarestar la tendència a perdre la participació i també el nord que observem en tantes cooperatives de consum quan es fan grans i passa l'entusiasme inicial. Un estudi fet el 2001 sobre la participació a les grans cooperatives de consum britàniques, per exemple, evidenciava que la participació de les persones sòcies a les assemblees no superava mai el 5%, pitjor encara, a la gran majoria de cooperatives era inferior a l'1%.¹

Una entitat que dona suport a la participació i que pot servir-nos d'inspiració en aquest camí és JAK, el banc cooperatiu amb 37.000 persones sòcies i 110 milions d'euros en dipòsits, una experiència singular perquè no aplica interessos ni als dipòsits ni als crèdits. Aquesta cooperativa de crèdit sueca no inverteix tampoc en publicitat, però sí que ho fa, en canvi, en l'educació econòmica de les persones sòcies i a destinar set professionals del banc perquè es dediquin exclusivament a donar suport a la xarxa de voluntàries. Saben que la participació és el que els sosté, però que alhora han d'ajudar a sostenir-la perquè a les persones sòcies no se'ls facin massa feixuga. Perquè la participació sostingui la cooperativa, la cooperativa ha de sostenir la participació.

1: Davies i Donaldson. *Survey of Retail Co-ops*, LUMC, Leicester, 2001. Citat per Roger Spear a «El gobierno democrático en las organizaciones cooperativas», CIRIEC_España, *Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, núm. 48, abril 2004.

POSTRES D'HIVERN

Mireia Ribas

Escuracassoles.cat*

Comença un nou any i és bon moment per practicar el bon propòsit de consumir productes de proximitat i del temps. En ple hivern, però, la varietat de fruita de temporada que trobarem al mercat és més petita i, si sempre les mengem tal com ve, podem tenir una certa sensació de monotonia. Per aportar varietat, us proposem tres receptes de dolços elaborats amb tres de les fruites més clàssiques de l'hivern: la poma, la pera i la taronja. Gaudiu-ne per a postres o per a berenar i, de passada, descobriu una mica la cuina occitana amb el *milasú* de poma i el *gargulló*.

Milasú de poma

Peleu mitja poma, traieu-ne les llavors i ratlleu-la. Bateu 2 ous, 2 cullerades de farina de blat de moro i 2 cullerades de llet amb la batidora i afegiu-hi la poma ratllada. Poseu una paella antiadherent i petita al foc (de la mida de fer truites). Quan sigui ben calenta, tireu-hi la meitat de la massa. Coeu-la sense remenar, primer deixeu que es faci d'un costat i després gireu-la amb cura. Feu l'altra de la mateixa manera. Gaudiu d'aquest plat per postres o per berenar.

Gargulló

Renteu i peleu 1 kg de peres. Talleu-les a quarts, traieu-ne les llavors i feu-les a làmines tan fines com pugueu. Cobriu un motlle amb paper per a forn i col·loqueu les làmines de pera al fons de manera que quedin horitzontals i cobreixin el motlle sense que cobreixin els costats. Bateu 300 ml de llet amb 250 ml de nata líquida, 80 g de farina, 80 g de sucre i 3 ous. Aboqueu la mescla al motlle de manera que tots els talls de pera quedin coberts. Coeu-ho al forn a 220° durant 45 minuts. Si podeu, deixeu-la reposar fins a l'endemà. Serviu-la tèbia o calenta amb un cullerot (sobretot si no l'heu deixat reposar).

Taronges farcides

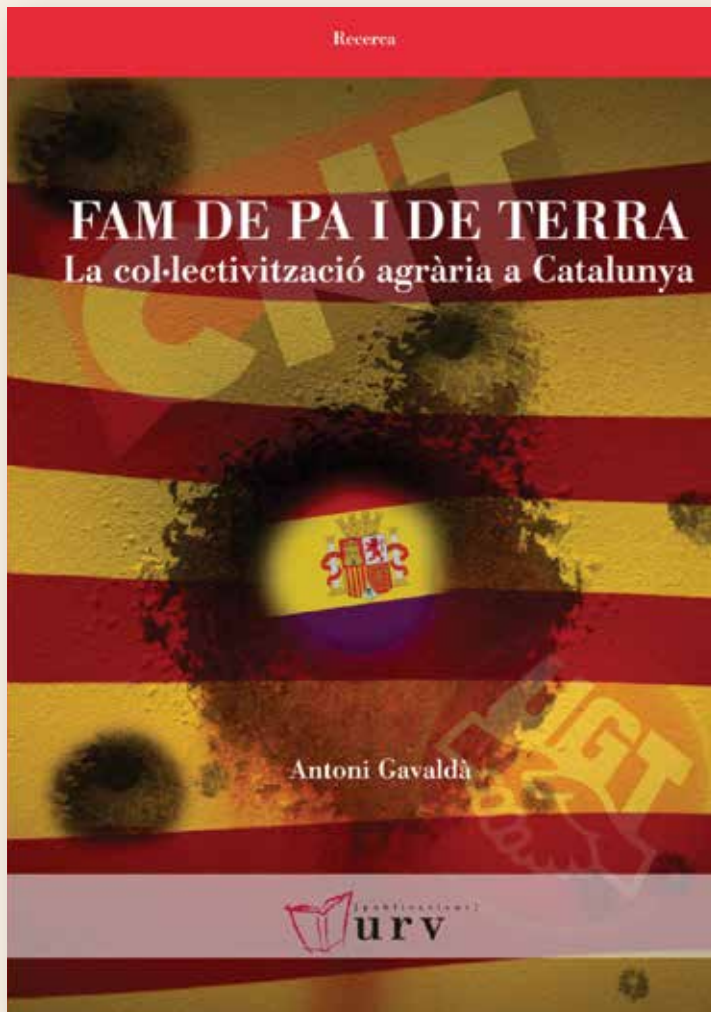
Agafeu 6-8 taronges i talleu-les per la meitat, exprimeu el suc i guardeu-ne les pells. Separeu el suc d'una de les taronges en un got, desfeu-hi 2 cullerades de farina de blat de moro i reserveu-ho. Escalfeu la resta del suc en una olla i poseu-hi el sucre. Quan comenci a bullir, poseu-hi el suc amb farina que heu reservat i remeneu fins que torni a bullir. Aparteu-ho del foc i deixeu que es refredi una mica. Aboqueu el suc a l'interior de les pells de taronja buides i afegiu-hi canyella en pols o unes fulles de menta. Poseu-ho a la nevera durant 1 hora i serviu-ho fred.

**Per al fred,
res com unes bones
postres d'hivern**

FAM DE PA I DE TERRA

Josep M. Pons-Altés
Universitat Rovira i Virgili
Grup ISOCAC

Aquest llibre, confeccionat per un dels investigadors més reconeguts en la temàtica del cooperativisme i del sindicalisme agraris catalans, suposa una aportació fonamental per comprendre la col·lectivització agrària. Cal recordar que el juliol de 1936, amb l'esclat de la Guerra Civil, es va engegar en territori republicà un dels processos revolucionaris més importants de la història contemporània d'Europa. L'enfonsament de les institucions i el poder adquirit per organitzacions revolucionàries van empènyer a una transformació substancial de les relacions socials i econòmiques del país, que va incloure una dosi molt important de violència. Per a una part de la població havia arribat el moment de portar a terme el seu somni de construir una nova societat igualitària.

En l'àmbit agrari aquesta alteració es concretà, entre d'altres aspectes, en un procés de col·lectivització de les explotacions que sempre ha atret l'interès d'historiadors. Tanmateix, la seva complexitat fa difícil resseguir-lo i entendre'n la dinàmica. Tal com remarca Josep Maria Bricall en el pròleg del llibre que ressenyem, la dispersió de les explotacions agràries i el problema de trobar fonts configuren una complicació superior a les col·lectivitzacions de la indústria o del sistema financer.

Antoni Gavaldà ha encarat el repte d'estudiar aquesta col·lectivització agrària. L'autor comença situant el lector amb un primer capítol que presenta els posicionaments ideològics anteriors a la guerra de la CNT, la UGT i la Unió de Rabassaires. En aquestes pàgines trobem una CNT amb una base agrària amb dèficits d'organització i problemes per articular un discurs autònom, tot i que seria decisiva en donar un suport actiu a les col·lectivitzacions enfront les reticències de

La col·lectivització agrària a Catalunya

les altres dues organitzacions. La CNT va acabar rebaixant l'objectiu inicial d'una col·lectivització total i forçada cap una de voluntària, que respectés la voluntat dels petits propietaris i arrendataris que no s'hi volguessin integrar.

Tot seguit, Antoni Gavalda dedica gairebé la meitat del llibre a resseguir el que anomena «l'estructura agrària oficial i oficiosa» durant la guerra. D'una manera minuciosa, detallista, explica les relacions conflictives que van existir entre els sindicats i d'aquests amb la Conselleria d'Agricultura, analitza la molt nombrosa legislació que va produir la Generalitat de Catalunya (que qualifica de «partidista i dispar») i el paper que van adquirir el Consell d'Agricultura, les Junes Municipals Agràries (amb unes funcions executives excessives per a les seves capacitats), les societats agrícoles, les col·lectivitats i l'organització dels proveïments.

Arran del Decret de Sindicació Obligatòria i de la creació de la Federació de Sindicats Agrícoles de Catalunya (FESAC), es va fer evident el xoc entre l'opció centralitzadora de la FESAC –amb el suport de la Conselleria d'Agricultura i dominada per la Unió de Rabassaires– enfront de la CNT i de les col·lectivitats –que, significativament, fins a l'octubre de 1937 no van veure la publicació del decret que els hauria de permetre la legalització. I tot això enmig d'un context inestable i d'unes confiscacions no sempre ben portades. La política de proveïments de la Generalitat va donar a la FESAC i a les seves societats agrícoles locals tot el control de la producció agrària, de la comercialització i de l'abastiment de matèries primeres i adobs als pagesos. Les col·lectivitats havien d'estar lligades a aquestes societats agrícoles locals com un soci més, i això anava contra els interessos

de les col·lectivitats i de les cooperatives properes a la CNT. Amb un control que és qualificat d'*abassegador*, la FESAC esdevingué *l'arma* de la Conselleria. Tot plegat fou una estructura que fracassà, no va evitar l'especulació ni l'escassetat de productes de primera necessitat, a banda de les denúncies contra la FESAC per sectarisme polític, mala gestió dels recursos i malversació.

El lector queda sorprès davant d'unes pàgines molt denses que presenten una legislació que no parava de multiplicar-se i que tenia una eficàcia escassa. El balanç que fa Antoni Gavalda de la normativa sobre les col·lectivitzacions és demolidor: «una legislació plena d'entrebancs, de normes i de terminis prorrogats [...] d'una conselleria que havia sacralitzat la normativa en nom d'uns interessos partidistes que, des de posicions dels col·lectivistes autèntics, no acceptaven» (pàg. 72). Amb tota aquesta legislació, la Conselleria aconseguia tancar l'accés al poder agrari a la CNT i afavorir la influència de les societats agrícoles properes.

El tercer capítol del llibre està dedicat a les col·lectivitats i en particular a entendre la seva organització i les dificultats que patiren. L'autor explica els dos factors fonamentals que van activar les col·lectivitzacions: la necessitat de fer la collita de les terres abandonades pels propietaris i d'avituallar els soldats del

front. Analitza les modalitats principals que van tenir les col·lectivitzacions agràries, la majoria voluntàries, i la decadència en què van entrar moltes d'elles el 1937: «passat el primer moment d'esglai i de sotsobra, a les col·lectivitats agrícoles i a les mateixes empreses socialitzades se'ls va fer una guerra des de dins del sistema amb traves de tot tipus que passaren per una legalització tardana i a la baixa, per la negació de crèdits, fluid i carburants, per les nul·les possibilitats d'operar en el comerç estranger i per les dissolucions de col·lectivitats fetes a cop de fusell» (pàg. 163). Enfront d'una CNT que apostava per la revolució, tant la majoria de la Unió de Rabassaires com Esquerra Republicana de Catalunya i el PSUC es van acabar oposant a l'activació de les col·lectivitats, mentre que la UGT mantenia una posició més ambivalent.

Després d'unes pàgines ben tristes sobre la Conselleria d'Agricultura i la FESAC en finalitzar la guerra i sobre les pugnes existents a l'exili, incloent-hi acusacions d'apropiació indeguda i de tractes de favor, el llibre clou amb unes conclusions finals ben estructurades en trenta-quatre punts, molt oportunes per sintetitzar les idees fonamentals. Comptat i debatut, es tracta d'una obra de molt de mèrit que ha reeixit en el difícil objectiu de construir l'esquema general de la dinàmica col·lectivitzadora en el sector agrari català.

ANTONI GAVALDA

Fam de pa i de terra. La col·lectivització agrària a Catalunya, Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili, Tarragona, 2016.

ISBN: 978-84-8424-401-1

#JaSomConnexió

DESPENJA'T

CONNECTA'T A LA TELEFONIA ÈTICA I COOPERATIVA

TELEFONIA MÒBIL INTERNET + FIX MÒBIL + INTERNET + FIX

eticom
som connexió

RECUPEREM LES CONNEXIONS

WWW.ETICOM.COOP | INFO@ETICOM.COOP | @SOMCONNEXIO | /SOMCONNEXIO

Fem créixer el moviment cooperatiu i donem veu a les cooperatives de treball

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya Presenta a les seues, signem-nos a

Premià 15, 1r pis
08014 Barcelona
933 18 41 62
www.cooperativetradu.cat

Facebook i Twitter
Cooperatives de Treball de Catalunya

SPARÈNCIA - COHESIÓ - ESTALVI - ECONOMIA SOCIAL - TRANSPARÈNCIA - COHESIÓ - ESTALVI - ECO

fem Escala

Administrem comunitats veïnals i lloguers

www.femescala.coop
info@femescala.coop
c. Bailèn 5, baixos
08010 Barcelona
tel. 93 532 36 26

Què fem?

- Administració de comunitats veïnals
- Administració de lloguers
- Gestió de proveïdors
- Assessorament legal
- Acompanyament dels usuaris

Com ho fem?

- Compromís mediambiental i social
- Estalvi econòmic i transparència
- Millora de la qualitat de vida
- Bon servei i millora constant

ESPAIS DISPONIBLES DESEMBRE 2016

LOCAL COMERCIAL
Carrer Rogent
(carrer comercial)
Camp de L'Arpa
230m² / 1500€

LOCAL COMERCIAL
Rambla 11 Septembre
(carrer comercial)
Sant Andreu
90m² / 780€

Es valorarà entitats de l'economia social i solidària

Més informació a **www.femescala.coop**

La fidelitat en crisi

Anna Delatte
@COS_cooperativa

En una societat del consum on les noves tecnologies et porten a estar permanentment connectat i a respondre a l'instant a relacions distants, on les xarxes socials són exigents i demanen estar actiu, les relacions efímeres s'han convertit en un passatemps, un analgèsic perquè et sentis «com si» estiguessis acompanyat.

Hem passat a desterrar l'amor romàntic, no fos cas que ens confonguéssim amb les pel·lícules de Hollywood, i a acceptar el desamor en les relacions íntimes que et fan sentir un buit que no omplis ni amb vint euros de *fast food*.

Un amic compartia un moment íntim amb la seva filla abans d'anar a dormir. Ella pensava en veu alta amb la sensació de confort que et produeix estar al costat d'algú que t'estima incondicionalment i reflexionava dient: «La son entra per la boca, en forma de badall, i surt pels ulls, quan et desperetes. Quan vulguis dormir, papa, després de badallar, tanca els ulls perquè la son et quedi a dins del cos».

El meu amic li responia amb la tendresa i la creativitat dels que estan tant a prop dels infants: «L'amor entra per la pell, pels ulls, per les orelles, per la boca i pel nas: per tots els sentits. Ja en portes a dins quan neixes, inoculat per la mare durant la gestació. Et surt del cos per la boca (els petons), per la pell (les carícies i el contacte) i pels ulls (les mirades) quan t'enamores dels amics, de les parelles i dels fills».

L'amor es dirigeix cap a moltes persones importants del nostre entorn però amb la parella és amb qui està més compromès i amb qui se n'ha de tenir més cura.

La infidelitat en les relacions de parella és un símptoma cada vegada més

comú en el nostre entorn; no s'ha pactat una relació oberta a altres, es viu la relació amb un tercer en clandestinitat i amb angoixa (en el millor dels casos, d'altres funcionen d'una manera tan escindida que ni s'ho qüestionen) i significa un malestar en la parella i un descuit cap a un/a mateix/a.

La parella, aquella realitat que ha de sostenir un projecte en comú, moltes vegades la cria dels fills i sovint un seguit de responsabilitats econòmiques, logístiques i de tota mena i, a la que, en lloc de tenir-ne cura, hi carreguem un malestar propi, una insatisfacció personal.

L'amor necessita presència i et retorna plenitud. El compromís en la relació de parella et dona arrelament i et permet créixer. La fidelitat en les relacions amoroses és un compromís cap a l'altre i cap a un/a mateix/a. Aquest amic, l'Hèctor perquè li podeu posar un

nom, ell, que té una relació preciosa amb la seva dona, seguia descrivint... «el desig entra per la pell, a través de la carícia, del petó, del xiuxiueig (fronterer entre pell i orella) i surt per la boca, quan exhales l'alè de l'orgasme».

Ostres, col·loquem la fidelitat en alça! La fidelitat cap als altres i cap a un/a mateix/a. Recorda de què et vas enamorar, sent que també era un aspecte teu, que tu el feies brillar i anima't a recuperar l'energia de la teva relació amb l'altre (en cas que necessiti més força) per viure la vida al costat d'aquelles persones que estimes i t'estimen de forma veritable. Comparteix els teus somnis, fes realitat els seus desitjos i juga a tornar a ser petit/a mentre sents que l'altre no et jutja i només t'escolta mentre t'acaronen amb tots els sentits.

Gràcies Hèctor per compartir la teva llum...

Donació de llibres

01

«Competitividad, innovación e internacionalización de las cooperativas agroalimentarias». *Revista de la Economía Pública, Social y Cooperativa*. Núm. 72. València: CIRIEC-España. 2011.

04

Estudi del benestar als països escandinaus. Barcelona: Centre Estudis Jordi Pujol. 2006.

07

«La cooperativa: empresa de futuro». Barcelona: Servicios Técnicos de la Obra Sindical *Cooperación*, 1971.

10

Llibre blanc de les infraestructures de l'Euram. València-Barcelona: Institut Ignasi Villalonga. 2010.

13

RICARDO, David. *Principios de economía política*. Madrid: Sarpe. 1985.

02

Contabilidad para cooperativas. València: CISS Gestión. 1997.

05

GARCÍA SOLANES, José. *Real Enchange Rate Appreciation in Central and Eastern European Countries*. Bilbao: Fundación BBVA. 2008.

08

La Guerra del Francès al territori de parla catalana. Catarroja-Barcelona: Editorial afers. 2011.

11

L'harmonització fiscal a la CEE. Documents de Treball. Barcelona: Patronat Català Pro Europa. 1989.

14

¿Sirve la formación para el empleo? Madrid: CES. 2000.

03

Cooperativismo, empresa y universidad. Bilbao: Instituto de Estudios Cooperativos. 2010.

06

Immigració i emprenedoria: de l'exclusió financera a la creació d'activitats generadores de riquesa. Barcelona: Fundació Un Sol Món. 2007.

09

La participación de los trabajadores en la empresa. Madrid: GEZKI. Marcial Pons. 2003.

12

«Políticas de crecimiento económico. Teorías y realidades». *Revista Internacional de la Ciencias Sociales*. Núm. 120. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya. 1989.

15

Temps, treball i ocupació: desigualtats de gènere a la ciutat de Barcelona. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. 2003.

- La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.
- Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els més de 6.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.
- Segueixen arribant publicacions sobre cooperativisme, economia social, medi ambient i altres que incorporem als nostres fons. Tot i això, tenim un considerable romanent que posem a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades, mitjançant una llista que publiquem periòdicament.

- Els llibres d'aquesta llista poden ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.
- Com obtenir aquests llibres:
 - Cal demanar-los al telèfon o el correu electrònic que s'indiquen en aquesta pàgina durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
 - Els llibres s'han de recollir a la Fundació Roca Galès i prèviament s'ha d'omplir una fitxa amb les dades personals.
 - En cap cas no es pot fer un ús comercial del material obtingut.
 - Les peticions s'atendran per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DEL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ COOPERATIVA

Fundació Roca Galès

Horari:

de dilluns a dijous de 9:30 a 13 h.
dimarts i dijous de 16 a 19 h.
93 215 48 70
biblioteca@rocagales.cat
www.rocagales.cat

OPCIONES

Quadern núm. 51. Tardor/hivern 2016

opcions@opcions.org | www.opcions.org

S'inicia una nova etapa d'aquesta revista semestral, escrita en llengua catalana, amb un canvi d'equip d'editorial i amb una nova directora al capdavant; canvi de model, de format i amb un nou disseny i seccions. També s'ha creat un nou web, on es poden recuperar molts continguts i obrir noves cerques. Com ens diu la directora a l'editorial, la revista vol ser un referent i mantenir el relat que durant anys han anat construint entre tots, però l'objectiu final, ens indica, és crear comunitat, massa crítica, mercat social i fer un pas més: informar assessorar i passar a l'acció; així és com resumeix les intencions i objectius marcats. En aquest número dediquen la majoria de les pàgines al tema monogràfic de la Guia del consum a la roba infantil, amb el títol «La roba que creix». Fem un breu repàs de les seccions restants que podem trobar: A El Món en Moviment, s'inclouen les iniciatives de canvi, reutilització, inspiracions, recursos, documentals i llibres. D'aquest últims fan una petita ressenya de «Cooperativisme de plataforma. Desafiant l'economia col·laborativa corporativa». Segueixen les seccions: Ressenya, amb el títol «Comestible increïble»; a Quadrilàter, «Parlem d'economies en plural»; el Reportatge, «Les escoles al model educatiu, per què cal un canvi?»; a Salvar en Peter, trobem un text i còmic; la Conversa és amb Curro Claret, «Qüestionem Proust»; amb Ada Parellada, «El receptari», i finalment trobem la secció Banc de recursos.

SAPIENS

Descobreix la teva història.

Núm.175. Novembre 2016.

www.sapiens.cat | sapiens@sapienspublicacions.cat

Revista escrita en llengua catalana de caràcter mensual. Publicació que ens apropa a la història de manera amena i a la vegada amb rigor. Tracta molts temes i variats, però ens referirem només a alguns del sumari. Comença amb una entrevista a l'actor Lluís Soler. Subratllem, del interessants articles que la segueixen, l'article de portada: «L'heroi català contra els nazis». Ens introdueix a la història de S. Fàbrega, infiltrat rere les línies de l'exèrcit nazi, un heroi català a la Segona Guerra Mundial. La secció «Les dones oblidades de la història» està dedicada Marina Ginestà, filla d'Empar Coloma i néta de Micaela Chalmeta. També destaquem l'article «Revelació rupestre», on ens presenten un nou conjunt de pintures prehistòriques. L'altre escrit molt recomanable és: «Cuixà. Refugi secret de l'antifranquisme», en el qual se'ns narra com moltes personalitats de la vessant artística, política i activista van visitar al monestir, refundat pels monjos de Montserrat i que es va convertir en refugi antifranquista. També remarcuem el títol «L'autèntic Robinson Crusoe», que parla de l'home que va inspirar la novel·la. L'article: «L'exili a l'Argentina» ens fa recordar l'episodi de la memòria històrica que compartim Catalunya i l'Argentina. Les tres pàgines del final les dedica a recomanar i ressenyar llibres que tracten algun tema relacionat amb la història o amb els seus personatges.

Valors i preus
cooperatius

Les assegurances també poden ser ètiques

Més de 1.850 cooperatives
assegurades

www.arccoop.coop

eco^s
GRUP
COOPERATIU

**BALANÇ
SOCIAL**